

**INSTRUCCIÓ núm 5, de 22 de març de 2023, “TRANSFORMACIÓ DE PATIS ESCOLARS”,
de la Direcció General d'Infraestructures Educatives, sobre el procediment establert per a la
transformació dels espais exteriors existents als centres educatius públics de caràcter no universitari
dependents de la Generalitat Valenciana en espais coeducatius, inclusivament i més naturals**

Aquesta instrucció número 5, de 22 de març de 2023, de la Direcció General d'Infraestructures Educatives, estableix el protocol a dur a terme per a atendre la demanda de sol·licituds d'autorització per a la transformació de l'espai exterior que forma part dels centres educatius públics de caràcter no universitari existents, formulades per part dels directors d'aquests, com a representants de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport de la Generalitat Valenciana.

L'Objectiu de Desenvolupament Sostenible 4 Educació 2030 de la UNESCO aspira a garantir una educació inclusiva i equitativa de qualitat i promoure oportunitats d'aprenentatge permanent per a tots. I un dels mitjans d'implementació que proposa és construir i adequar instal·lacions educatives perquè responguen a les necessitats dels xiquets i les persones discapacitades, tinguen en compte les qüestions de gènere i proporcionen entorns d'aprenentatge segurs, no violents, inclusivament i eficaços per a tots.

El tractament del pati com a espai de socialització reforça l'aprenentatge en igualtat, en diversitat i en la lluita contra la violència de gènere. La transformació del pati en un espai més natural fa que els xiquets tinguen un contacte més gran amb la naturalesa, enforteix la confiança en si mateixos, estimula els seus sentits, permet un major respecte cap al medi ambient i facilita l'adquisició dels coneixements teòrics i pràctics necessaris per a promoure el desenvolupament sostenible mitjançant l'educació per al desenvolupament sostenible i els estils de vida sostenibles.

El disseny del nou espai exterior ha d'afavorir el joc col·lectiu i creatiu. S'haurà de tindre en compte l'orientació i les hores d'insolació. S'utilitzaran zones d'ombra com ara porxos, pèrgoles, refugis, tendals i/o arbratge caducifoli.

Amb la finalitat d'atendre les sol·licituds d'autorització formulades pels directors dels centres públics no universitaris, s'estableix un criteri comú per a la tramitació, incloent-hi un **ANNEX** específic en el qual es regula el procediment establert per a la tramitació d'aquestes sol·licituds i s'estableixen unes condicions tècniques de caràcter general i específic que s'han de tindre en compte en el disseny de les zones a establir i en els elements a instal·lar a l'espai exterior destinat a Educació Infantil, Educació Primària i Educació Especial.

Per tot l'anterior,

DISPOSE:

Primer. Àmbit d'aplicació.

Aquesta instrucció s'aplica a les propostes de transformació de l'espai exterior dels centres educatius públics no universitaris ja existents.

Segon. *Procediment per a l'autorització de les sol·licituds de transformació de l'espai exterior dels centres.*

El protocol establert per a la tramitació de les sol·licituds d'autorització per a la transformació de l'espai exterior dels centres docents de caràcter no universitari es portarà a efecte d'acord amb el procediment indicat en l'**ANNEX** d'aquesta instrucció.

El director general d'Infraestructures Educatives

ANNEX

PROCEDIMENT PER A L'AUTORITZACIÓ DE SOL·LICITUDS DE TRANSFORMACIÓ DE L'ESPAI EXTERIOR ALS CENTRES EDUCATIUS PÚBLICS NO UNIVERSITARIS, DEPENDENTS DE LA GENERALITAT VALENCIANA

1. **SOL·LICITUD.** La direcció territorial rep la sol·licitud per a realitzar la transformació de l'espai exterior. Aquesta sol·licitud anirà acompanyada de la documentació següent:
 - 1.1. Projecte de transformació, informe descriptiu, o documents que expressen gràficament les zones i/o elements de joc a establir amb la suficient claredat per a poder ser avaluats per la direcció territorial, així com les característiques més importants que els definisquen.
 - 1.2. Acord del consell escolar pel qual s'aprova la proposta presentada.
 - 1.3. Via de finançament previst.
 - 1.3.1. Municipal (en els casos de centres de titularitat municipal) mitjançant pressupost ordinari o pressupostos participatius.
 - 1.3.2. Pel mateix centre (pel que fa a l'adquisició de mobiliari, equipament i equips didàctics per a l'espai exterior).
 - 1.3.3. Per la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport a través d'un projecte d'investigació i innovació educativa.
 - 1.4. Compromís de la direcció del centre d'emprar elements per a àrees de joc infantils (si escau) que complisquen amb la normativa específica UNE-EN-1176 i UNE-EN-1177 acreditats per l'ENAC (Entitat Nacional d'Accreditació) i d'assumir el seu manteniment.
2. **RESPOSTA.** A la vista de la documentació presentada pel director del centre, la unitat tècnica de la direcció territorial podrà recaptar la informació que considere necessària per a completar i/o justificar els aspectes tècnics que garantisquen el compliment de la normativa específica per a àrees de joc infantils (si escau), que no hi ha barreres arquitectòniques a l'àrea a transformar i que en el cas d'instal·lar elements que requerisquen d'ancoratge al terreny es complisquen les condicions d'estabilitat necessàries per a garantir-ne la seguretat.

La unitat tècnica emetrà un informe **FAVORABLE** quan es complisquen els requisits establits en aquesta instrucció, i a la vista d'aquest informe la Direcció Territorial **AUTORITZARÀ** l'execució de la transformació de l'espai exterior sol·licitada.

CONDICIONS TÈCNiques DE CARÀCTER **GENERAL** QUE S'Hauran de Tindre en compte en el disseny de les zones a establir i en els elements a instal·lar a l'espai exterior destinat a ed. infantil, ed. primària i ed. especial:

- Si s'instal·len elements de fusta, aquesta serà de baixa possibilitat de estellament i estarà tractada amb autoclau per a exteriors.
- Els claus i caragols no han de sobreixir de la superfície dels elements de fusta.

- No s'autoritzaran elements escalables de més de 60 cm d'alçada que no disposen de superfícies amortidores d'impacte de la grossària indicada en la norma UNE-EN-1176 segons l'alçada de caiguda.
- Els cairells seran arrodonits, sense arestes vives i totalment escatats si són de fusta.
- La disposició dels elements a instal·lar no permetrà l'atrapament de dits (sense buits compresos entre 0,8 cm i 2,5 cm).
- No han de possibilitar l'atrapament de caps (sense espais lliures entre 13 cm i 23 cm)
- Segons el nivell educatiu de l'espai a transformar, es contemplarà alguna o algunes de les zones següents en funció de l'espai disponible:

1. Infantil.

- Una zona per al joc actiu.
- Una zona per al joc tranquil.
- Una zona per al contacte amb la naturalesa.
- Una zona d'expressió artística, plàstica i musical o de joc simbòlic.

2. Primària.

- Un sector d'activitats per a joc en equip. Es reservaran les zones més perifèriques de l'espai exterior per a activitats de major intensitat motora.
- Un sector d'activitats més tranquil·les o zones d'estada amb mobiliari adequat per a jocs de taula o jocs tradicionals que exigisquen una menor intensitat motora.

CONDICIONS TÈCNiques DE CARÀCTER ESPECÍFIC QUE S'HAURAN DE TINDRE EN COMPTE EN EL DISSENY DE LES ZONES A ESTABLIR I EN ELS ELEMENTS A INSTAL·LAR A L'ESPAI EXTERIOR DESTINAT A ED. INFANTIL, ED. PRIMÀRIA I ED. ESPECIAL:

- I. Estructures de joc. Assumir riscos és una característica essencial del joc, però aquest risc ha de ser controlat.
 - S'ha de donar prioritat als jocs col·lectius.
 - La instal·lació d'estructures de joc requerirà del seu ancoratge a solera de formigó armat de grossària i resistència adequada.
 - Les superfícies amortidores d'impacte no es realitzaran amb cautxú, sinó amb gespa artificial específica per a àrees de joc infantils sobre un element amortidor de la grossària necessària segons l'alçada de caiguda.
- II. Elements de joc simbòlic.
 - Plaques de cocció d'experimentació.
 - Zona d'eines de construcció.
 - Cabanyes, refugis, llocs per a amagar-se.
 - Bagul amb robes, disfresses.
 - Corrioles, balances, mecanismes.
 - Jocs d'aigua.
 - Peces soltes.
- III. Mobiliari d'estar.
 - Per a asseure's i reunir-se en grup: taules, bancs, àgores.
 - Espai per a magatzematge de joguets i magatzematge d'utensilis.

- IV. Tancaments de protecció perimetral.
– Han de ser de fusta o de PVC lliure de ftalats, amb elements verticals separats entre si no més de 10 cm. amb element superior horitzontal que recórrega tot el tancament i impedisca col·locar el coll entre les peces verticals.
- V. Tendals i porxos.
– Els tendals seran plegables, no s'admetran els sistemes en volada.
– S'admeten els sostres vegetals, emparrats, cabanyes i túnels vegetals.
- VI. Areners.
– A zones per a Ed. Infantil de 2 anys i 3 anys.
– Els elements delimitadors seran de cairells arrodonits.
– L'arena ha de ser de riu, rentada i sense fins.
– La profunditat ha de ser més gran de 30 cm, la idònia es entre 40 cm i 50 cm
– S'ha de col·locar una malla geotèxtil sota l'arena.
– S'ha de portar un manteniment i neteja escrupolós diàriament.
– S'ha d'instal·lar un element de protecció desplegable per a protegir l'arener del possible accés d'animals.
- VII. Hort.
– Terra natural d'una profunditat mínima de 20 cm
- VIII. Compostera.

– Per a les restes vegetals resultants del manteniment de la jardineria
- IX. Sistemes de reg.
– Automatitzat.
- X. Punts d'aigua.
– Fonts d'aigua apta per al consum.
- XI. Papereres.
– Amb separació de residus.

CONDICIONS QUE S'HURAN DE TINDRE EN COMPTE PER A LA SELECCIÓ D'ESPÈCIES VEGETALS.

- No es poden seleccionar espècies tòxiques o verinoses, amb punxes o textures tallants, o plantes al·lèrgiques, o que puguin suposar un risc d'ennuegada.
- S'han d'utilitzar preferiblement espècies de diversos ports: arbres, arbustos, trepadores, i plantes entapissants.

**INSTRUCCIÓN núm 5, de 22 de marzo de 2023, “TRANSFORMACIÓN DE PATIOS ESCOLARES”
de la Dirección General de Infraestructuras Educativas, sobre el procedimiento establecido para la transformación de los espacios exteriores existentes en los centros educativos públicos de carácter no universitario dependientes de la Generalitat Valenciana en espacios coeducativos, inclusivos y más naturales.**

La presente instrucción número 5, de 22 de marzo de 2023, de la Dirección General de Infraestructuras Educativas, establece el protocolo a llevar a cabo para atender la demanda de solicitudes de autorización para la transformación del espacio exterior que forma parte de los centros educativos públicos de carácter no universitario **existentes**, formuladas por parte de los directores de éstos, como representantes de la Conselleria de Educación, Cultura y Deporte de la Generalitat Valenciana.

El Objetivo de Desarrollo Sostenible 4 Educación 2030 de la UNESCO aspira a garantizar una educación inclusiva y equitativa de calidad y promover oportunidades de aprendizaje permanente para todos. Y uno de los medios de implementación que propone es construir y adecuar instalaciones educativas para que respondan a las necesidades de los niños y las personas discapacitadas, tengan en cuenta las cuestiones de género y proporcionen entornos de aprendizaje seguros, no violentos, inclusivos y eficaces para todos.

El tratamiento del patio como espacio de socialización refuerza el aprendizaje en igualdad, en diversidad y en la lucha contra la violencia de género. La transformación del patio en un espacio más natural hace que los niños tengan un mayor contacto con la naturaleza, fortalece la confianza en sí mismos, estimula sus sentidos, permite un mayor respeto hacia el medioambiente y facilita la adquisición por los alumnos de conocimientos teóricos y prácticos necesarios para promover el desarrollo sostenible mediante la educación para el desarrollo sostenible y los estilos de vida sostenibles.

El diseño del nuevo espacio exterior debe favorecer el juego colectivo y creativo. Se deberá tener en cuenta la orientación y las horas de insolación. Se utilizarán zonas de sombra como porches, pérgolas, refugios, toldos y/o arbolado caducifolio.

Con la finalidad de atender las solicitudes de autorización formuladas por los directores de los centros públicos no universitarios, se establece un criterio común para su tramitación, incluyendo un **ANEXO** específico en el que se regula el procedimiento establecido para la tramitación de dichas solicitudes y se establecen unas condiciones técnicas de carácter general y específico que deben tenerse en cuenta en el diseño de las zonas a establecer y en los elementos a instalar en el espacio exterior destinado a educación infantil, educación primaria y educación especial.

Por todo lo anterior,

DISPONGO:

Primero. *Ámbito de aplicación.*

La presente instrucción se aplica a las propuestas de transformación del espacio exterior de los centros educativos públicos no universitarios ya existentes.

Segundo. *Procedimiento para la autorización de las solicitudes de transformación del espacio exterior de los centros.*

El protocolo establecido para la tramitación de las solicitudes de autorización para la transformación del espacio exterior de los centros docentes de carácter no universitario se llevará a efecto de acuerdo con el procedimiento indicado en el **ANEXO** de la presente instrucción.

El Director General de Infraestructuras Educativas

ANEXO

PROCEDIMIENTO PARA LA AUTORIZACIÓN DE SOLICITUDES DE TRANSFORMACIÓN DEL ESPACIO EXTERIOR EN LOS CENTROS EDUCATIVOS PÚBLICOS NO UNIVERSITARIOS, DEPENDIENTES DE LA GENERALITAT VALENCIANA.

1. **SOLICITUD.** La Dirección Territorial recibe la solicitud para realizar la transformación del espacio exterior. Dicha solicitud irá acompañada de la siguiente documentación:
 - 1.1. Proyecto de transformación, informe descriptivo, o documentos que expresen gráficamente las zonas y/o elementos de juego a establecer con la suficiente claridad para poder ser evaluados por la Dirección Territorial, así como las características más importantes que los definan.
 - 1.2. Acuerdo del Consejo Escolar aprobando la propuesta presentada.
 - 1.3. Vía de financiación prevista.
 - 1.3.1. Municipal (en los casos de centros de titularidad municipal) mediante presupuesto ordinario o presupuestos participativos.
 - 1.3.2. Por el propio centro (en la adquisición de mobiliario, equipamiento y equipos didácticos para el espacio exterior).
 - 1.3.3. Por la Conselleria de Educación, Cultura y Deporte a través de un proyecto de investigación e innovación educativa.
 - 1.4. Compromiso de la dirección del centro de emplear elementos para áreas de juego infantiles (en su caso) que cumplan con la normativa específica UNE-EN-1176 y UNE-EN-1177 acreditado por la ENAC (entidad nacional de acreditación) y de asumir su mantenimiento.
2. **RESPUESTA.** A la vista de la documentación presentada por el director del centro, la Unidad Técnica de la Dirección Territorial podrá recabar la información que considere necesaria para completar y/o justificar los aspectos técnicos que garanticen el cumplimiento de la normativa específica para áreas de juego infantiles (en su caso), que no existen barreras arquitectónicas en el área a transformar y que en el caso de instalar elementos que requieran de anclaje al terreno se cumplan las condiciones de estabilidad necesarias para garantizar la seguridad.

La Unidad Técnica emitirá informe **FAVORABLE** cuando se cumplan los requisitos establecidos en esta Instrucción, y a la vista de dicho informe la Dirección Territorial **AUTORIZARÁ** la ejecución de la transformación del espacio exterior solicitada.

CONDICIONES TÉCNICAS DE CARÁCTER **GENERAL** QUE DEBERÁN TENERSE EN CUENTA EN EL DISEÑO DE LAS ZONAS A ESTABLECER Y EN LOS ELEMENTOS A INSTALAR EN EL ESPACIO EXTERIOR DESTINADO A ED. INFANTIL, ED. PRIMARIA Y ED. ESPECIAL:

- Si se instalan elementos de madera, ésta será de baja posibilidad de astillamiento y estará tratada en autoclave para exteriores.

- Los clavos y tornillos no deben sobresalir de la superficie de los elementos de madera.
- No se autorizarán elementos escalables de más de 60 cm. de altura que no dispongan de superficies amortiguadoras de impacto del espesor indicado en la norma UNE-EN-1176 según altura de caída.
- Los cantos serán redondeados, sin aristas vivas y totalmente lijados si son de madera.
- La disposición de los elementos a instalar no permitirá el atrapamiento de dedos (sin huecos comprendidos entre 0,8 cm. y 2,5 cm.).
- No deben posibilitar el atrapamiento de cabezas (sin espacios libres entre 13 cm. y 23 cm.)
- Según el nivel educativo del espacio a transformar, se contemplará alguna o algunas de las zonas siguientes en función del espacio disponible:

1. Infantil.

- Una zona para el juego activo.
- Una zona para el juego tranquilo.
- Una zona para el contacto con la naturaleza.
- Una zona de expresión artística, plástica y musical o de juego simbólico.

2. Primaria

- Un sector de actividades para juego en equipo, reservando las zonas más periféricas del espacio exterior para actividades de mayor intensidad motórica.
- Un sector de actividades más tranquilas o zonas de estancia con mobiliario adecuado para juegos de mesa o juegos tradicionales que exijan menor intensidad motórica.

CONDICIONES TÉCNICAS DE CARÁCTER **ESPECÍFICO** QUE DEBERÁN TENERSE EN CUENTA EN EL DISEÑO DE LAS ZONAS A ESTABLECER Y EN LOS ELEMENTOS A INSTALAR EN EL ESPACIO EXTERIOR DESTINADO A ED. INFANTIL, ED. PRIMARIA Y ED. ESPECIAL:

- I. Estructuras de juego. Asumir riesgos es una característica esencial del juego, pero ese riesgo ha de ser controlado.
 - Se dará prioridad a los juegos colectivos.
 - La instalación de estructuras de juego requerirá de su anclaje a solera de hormigón armado de espesor y resistencia adecuada.
 - Las superficies amortiguadoras de impacto no se realizarán con caucho, sino con césped artificial específico para áreas de juego infantiles sobre elemento amortiguador del espesor necesario según altura de caída.
- II. Elementos de juego simbólico.
 - Encimeras de experimentación.
 - Zona de herramientas de construcción.
 - Cabañas, refugios, lugares para esconderse.
 - Arcón con ropas, disfraces.
 - Poleas, balanzas, mecanismos.
 - Juegos de agua.
 - Piezas sueltas.
- III. Mobiliario estancial.
 - Para sentarse y reunirse en grupo: mesas, bancos, ágoras.
 - Espacio para almacenaje de juguetes y almacenaje de utensilios.

- IV. Cierres de protección perimetral.
 - Serán de madera o de PVC libre de ftalatos, con elementos verticales separados entre sí no más de 10 cm. con elemento superior horizontal que recorra todo el cierre e impida colocar el cuello entre las piezas verticales.

- V. Toldos y porches.
 - Los toldos serán replegables, no siendo admisibles los sistemas en voladizo.
 - Se admiten los techos vegetales, emparrados, cabañas y túneles vegetales.

- VI. Areneros.
 - En zonas para ed. infantil de 2 años y 3 años.
 - Los elementos delimitadores serán de cantos redondeados.
 - La arena será lavada de río sin finos.
 - La profundidad será mayor de 30 cm., siendo la idónea entre 40 cm y 50 cm.
 - Se colocará una malla geotextil bajo la arena.
 - Debe llevarse un mantenimiento y limpieza escrupuloso a diario.
 - Se instalará un elemento de protección desplegable para proteger el arenero del posible acceso de animales.

- VII. Huerto.
 - Tierra natural de una profundidad mínima de 20 cm.

- VIII. Compostera.
 - Para los restos vegetales resultantes del mantenimiento de la jardinería.

- IX. Sistemas de riego.
 - Automatizado.

- X. Puntos de agua.
 - Fuentes de agua apta para el consumo.

- XI. Papeleras.
 - Con separación de residuos.

CONDICIONES QUE DEBERÁN TENERSE EN CUENTA PARA LA SELECCIÓN DE ESPECIES VEGETALES.

- No se podrán seleccionar especies tóxicas o venenosas, con pinchos o texturas cortantes, o plantas alergénicas, o que puedan suponer un riesgo de atragantamiento.
- Se utilizarán preferiblemente especies de diversos portes: árboles, arbustos, trepadoras, y plantas tapizantes.